

PIAȚA PRODUSELOR ALIMENTARE: STAREA ACTUALĂ ȘI TENDINȚELE DEZVOLTĂRII

TUDOR BAJURA¹, dr.hab., prof., INCE

Sistemul capitalist de activitate economică este eficient, dar instabil. Perioadele de creștere spectaculoasă a volumelor de producție, de obicei, sunt urmate de perioade de descreștere nu mai puțin alarmante. Lipsa stabilității derutează producătorii de mărfuri, aduce pagube enorme unora dintre ei. De aceea, analiza și prognozele de dezvoltare economică a mărfurilor (serviciilor) devine o problemă foarte actuală, a cărei soluționare va permite investitorilor să argumenteze minuțios deciziile manageriale privind volumele, asortimentul, costurile etc. ale produselor și/sau serviciilor pe care le oferă spre vânzare.

Cuvinte cheie: piața produselor alimentare, cerere, ofertă, tendințe, prețuri de piață, asortiment, consum, producție agricolă, procesarea materiei prime agricole, biocombustibil.

The capitalist system is effective but unstable. The spectacular increase periods of production volumes usually are followed by the periods of decrease no less alarming. Lack of stability confuses goods manufacturers and brings some of them enormous damage. Therefore the analysis and forecasts of the economic development of goods (services) is a very actual problem, whose solution will allow investors to argue thoroughly the management decisions concerning the volumes, assortment, costs, etc. of the products and / or services that they offer for sale.

Key words: food market, demand, supply, trends, market prices, assortment, consumption, agricultural production, agricultural raw processing, biofuel.

JEL Classification: Q1, H2, L10, L23, L29, O30, Q1, Q16

Introducere. Împreună cu piața resurselor energetice, piața produselor alimentare constituie unul dintre cele mai importante, dar și fluctuante, fragmente ale mecanismului general de gospodărire de piață. Nu va fi de prisos să subliniem că aceste fragmente au o conotație specifică, atât economică și socială, cât și politică.

Spre deosebire de piața energetică care este gestionată, preponderent, de structuri instituționale, de obicei, de cel mai înalt rang, piața produselor alimentare face parte din îngrijirile cotidiene ale fiecărui individ în parte. Deosebirile dintre aceste două piețe continuă la nivel local, regional și global.

Tendințele moderne ale pieței produselor alimentare. Vorbind despre tendințele moderne ale pieței produselor alimentare pe plan mondial, este necesară identificarea factorilor principali care influențează activ această piață, după cum urmează:

1. Creșterea permanentă și relativ dinamică a populației globale, care, în prezent, numără în jur de 7,5 miliarde de oameni, iar, în 2050, se preconizează să atingă cifra de 9 miliarde;
2. Majorarea puterii de cumpărare a cumpărătorilor principali de pe piața produselor alimentare datorită, în primul rând, creșterii veniturilor și consumurilor în țările asiatice (India și China fiind exemple indiscutabile);
3. Creșterea volumului de producție a biocombustibililor, inclusiv a biogazelor, etanolului, biodieselului etc.;
4. Creșterea volumului deșeurilor agro-alimentare, în special, la etapa transportării, păstrării, prelucrării materiei prime agricole, dar și la etapa de consum. Potrivit FAO (Food and Agriculture Organisation), pierderile și reziduurile alimentare în lanțul de la producător la consumator reprezintă o treime din producția agricolă totală;
5. Expunerea producției agricole (în majoritatea cazurilor, în aer liber) la condițiile climaterice tot mai defavorabile, precum sunt secetele, grindina, înghețuri timpurii de toamnă sau de târziu primăvară etc.;
6. Lipsa investițiilor pentru combaterea riscurilor naturale și, în mod deosebit, pentru creșterea productivității muncii, randamentului pământului agricol, calității și competitivității producției obținute etc.

Pe plan regional și local, lista factorilor, care influențează piața agro-alimentară, este mult mai lungă.

Din retrospectiva tendințelor mondiale ale pieței agro-alimentare este de menționat faptul că pe parcursul secolului al XX-lea, cu unele excepții, conjunctura a fost favorabilă pentru cumpărători. De exemplu, prețul de piață al grâului la principalele burse agricole a scăzut, în secolul trecut, de la 300 dolari SUA la aproximativ 100 dolari pentru o tonă [1]. Prețurile de piață la multe alte produse agro-alimentare s-au manifestat după aceeași traiectorie.

Chiar dacă, la sfârșitul secolului trecut, aproape 1 miliard de oameni au suferit de malnutriție și subalimentație, au fost auzite aprecieri superoptimiste, precum că problema alimentară este soluționată la nivel mondial, că s-a produs o „revoluție verde” etc.

Situația s-a schimbat brusc la începutul secolului curent, când prețurile au manifestat o creștere rapidă, ajungând la apogeu în anii 2007-2008, și au provocat o criza socio-economică de proporții, consecințele căreia se

¹ *TUDOR BAJURA, bajuraiefs@rambler.ru*

resimt și în prezent.

Pe lângă un șir întreg de fenomene negative, creșterea prețurilor la produsele agro-alimentare au stimulat extinderea operativă a suprafețelor de cultivare și, consecutiv, creșterea volumelor ale principalelor produse agricole. Chiar dacă au fost constatate unele recidive de creștere a prețurilor (aftershock), indicele general al prețurilor de consum, în prezent, este sub nivelul ultimilor 4 ani și se prognozează că, în viitorul apropiat, va rămâne la acest nivel.

Din numărul total de factori de influență asupra prețurilor de piață ale produselor agro-alimentare creșterea demografică și, în special, creșterea puterii de cumpărare și a volumului de consum al populației sunt prioritare.

Pe plan mondial, creșterea dinamică, în următoarele decenii, a volumului de consum al celor mai sofisticate categorii de produse alimentare (carne, lapte, uleiuri, fructe, legume etc.) necesită un volum de producție corespunzător.

Este de menționat, că cele mai solicitate produse alimentare care predomină piața mondială sunt produsele bogate în proteine, vitamine și grăsimi vegetale. Și mai important este faptul că, spre deosebire de culturile cerealiere, precum sunt grâul, orzul, porumbul, etc., ale căror prețuri au devenit, în ultimii ani, cele mai instabile, prețurile produselor bogate în proteine, vitamine, grăsimi și glucide sunt relativ stabile, neînregistrând creșteri sau descreșteri spectaculoase.

Pe plan regional, zonele de export ale produselor agro-alimentare se remarcă a fi America Latină și America de Nord, iar cele mai importante zone de import, la acest capitol, sunt țările asiatice și cele africane. Unele prognosticurile arată că Asia, în mai puțin de 10 ani, va deveni cel mai mare importator, în indicatori absoluți, iar Africa va predomina la capitolul creșterii ritmurilor importurilor de produse agro-alimentare.

După cum se observă, majoritatea țărilor europene rămân într-o poziție, relativ, neutră în ceea ce privește raportul dintre import-export al produselor alimentare, inclusiv al materiei prime agricole. Pentru R M regula generală o constituie exportul produselor agricole cu valoare adăugată sporită și/sau industrial prelucrată, ceea ce înseamnă că în calitate de criteriu principal de dezvoltare a comerțului extern cu astfel de produse este nevoie să se ia în considerație factorul creșterii puterii de cumpărare și a capacității de consum al cumpărătorilor potențiali.

Pentru materializarea practică a acestor intenții sunt necesare investiții enorme în tehnologii, mai ales, dacă este vorba de producerea cărnii, laptelui, peștelui, legumelor, fructelor, în stare proaspătă de consum sau industrial prelucrate. Deocamdată, putem constata numai faptul realizărilor spectaculoase în ceea ce privește producerea și comercializarea uleiului vegetal de floarea soarelui, rapiță și soia. Ocupând, în total, aproximativ 24,5% din suprafețele însămânțate, aceste trei culturi contribuie cu 42,1% din exportul total pe grupe: „Produse vegetale” „Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale” [2].

Tendință de creștere a volumelor de export al produselor alimentare susmenționate, pe parcursul ultimilor ani, au manifestat creștere permanentă independent de existența sau inexistența embargourilor de diferite genuri din partea autorităților respective din Federația Rusă. Prin urmare, produsele calitative și de valoare înaltă sunt permanent solicitate pe piață.

Perspectivile de dezvoltare a pieței alimentare. Reieșind din analiza efectuată, putem constata că, pe termen lung, perspectivele de dezvoltare a pieței alimentare regionale și mondiale vor constitui:

- Creșterea volumului absolut și relativ al consumului de produse alimentare de înaltă calitate, în stare proaspătă și/sau procesată, bogate în proteine, vitamine, grăsimi vegetale, glucide etc.;
- Creșterea în ritmuri accelerate a produselor cu conținut sărac de calorii;
- Diversificarea produselor alimentare prin aplicarea tehnologiilor moderne în domeniul geneticai, prin aplicarea tehnologiilor industriale noi de procesare a materiei prime agricole, de păstrare, ambalare, transportare etc.;
- Globalizarea pieței agro-alimentare prin unificarea asortimentului de produse, egalarea (chiar și modestă) a prețurilor, liberalizarea circulației de mărfuri etc.;
- Creșterea stabilității și, ca urmare, diminuarea volatilității prețurilor prin apariția mecanismelor și instrumentelor noi de organizare a comerțului cu produse alimentare.

În aceste condiții, **asigurarea securității alimentare**, atât la nivel național, regional, cât și mondial, va deveni mai accesibilă, inclusiv, și în țările în curs de dezvoltare. Totodată, este necesară soluționarea unui șir de probleme importante, precum, mai întâi de toate, este crearea infrastructurii adecvate, dar și susținerea financiară a proiectelor de stat, formarea profesională a resurselor umane etc.

Referințe bibliografice

1. MAZOYER, M., ROUDART, L. *Istoria agriculturii din lumea întreagă*. Trad. din lb. fr. Chișinău: Ed Muzeum, 2009. 559 p.
2. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ. *Anuarul statistic al Republicii Moldova = Статистический ежегодник Республики Молдова = Statistical yearbook of the Republic of Moldova 2013*. Chișinău: Statistica, 2013. 556 p. ISBN 978-9975-4068-4-0.

Recomandat spre publicare: 16.07.2014